

Evaluering af AspIT

Evaluering af proces og aktiviteter i AspIT-projektets første halvår

Evaluering af AspIT

Evaluering af proces og aktiviteter i AspIT-projektets første halvår

Evaluering af AspIT

© Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

Danmarks Evalueringsinstitut sætter komma
efter Dansk Sprognævn's anbefalinger

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form
på: www.eva.dk

ISBN (www) 87-7958-282-6

Indhold

1	Indledning	5
1.1.1	Kort om projektet	5
1.1.2	Formål med evalueringen	5
1.1.3	Dokumentation	6
1.1.4	Vurdering af dokumentation	7
1.1.5	Evalueringens vurderingsgrundlag	7
2	Projektstyring	8
2.1	Projektets baggrund og udvikling	8
2.1.1	Et projekt med forankring i erhvervslivet	8
2.1.2	Mange optikker og mange interesser	8
2.1.3	Et projekt man kommer til at brænde for	9
2.2	Projektets formål og mål	9
2.2.1	Et klart projektformål	9
2.2.2	Forskellige modeller – forskellige konkrete mål?	9
2.2.3	Mål og målopfyldelse indtil nu	10
2.2.4	Udfordringer der bør forfølges	11
2.3	Organisation og styring	11
2.3.1	Knaster i projektorganisationen og -styringen	12
2.3.2	Asperger-vinklen må tænkes med	12
2.3.3	Vigtigt at knytte bånd til eksterne aktører	12
2.4	Dokumentation af processer og resultater	13
3	Gennemførte uddannelseselementer	14
3.1	Uddannelsens indhold	14
3.1.1	Vurderinger af indholdselementer	14
3.1.2	Vurderinger af elevernes faglige potentiale	15
3.1.3	Højnelse af ambitionsniveauet	15
3.2	Uddannelsens tilrettelæggelse	15
3.2.1	Vurderinger af tilrettelæggelse	15
3.2.2	Vurderinger af elevgruppens særlige behov	16
3.2.3	Vurdering af praktikmuligheder og erhvervsperspektiver	16
3.3	Løbende evaluering	17
3.4	Optagelse	17
	Appendiks	
	Appendiks A: Oversigt over rapportens samlede anbefalinger	18

1 Indledning

Evalueringen er gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) ved evalueringskonsulent Camilla Wang. Evalueringsmedarbejder Ditte Tøfting-Kristiansen har taget referater fra interviewene. Evalueringen er gennemført som rekvireret opgave fra styregruppen for AspIT – en it-uddannelse for unge med Aspergers syndrom.

1.1.1 Kort om projektet

Projektet AspIT har fået 9,7 millioner kr. over tre år til et forsøg med udvikling af en erhvervsrettet it-uddannelse for unge med Aspergers syndrom. Projektet finder sted i Vejle. Projektet har sin egen hjemmeside www.aspit.dk hvor man kan læse mere om projektets indhold.

Projektet har som mål at etablere en særlig uddannelsesmodel for unge med Aspergers syndrom der interesserer sig for it. Uddannelsen tænkes som en erhvervsrettet og individuelt opbygget ungdomsuddannelse der berettiger til SU. Uddannelsen skal have et særligt fokus på at udvikle de unges personlige og sociale kompetencer sideløbende med de it-faglige kompetencer.

Projektet begyndte i maj 2005, og første hold på fem elever blev optaget i august 2005. I januar 2006 blev andet hold optaget så der ved evalueringens begyndelse var i alt ni elever på skolen. I øjeblikket er der tre interne og tre eksterne undervisere fra datamatikeruddannelsen tilknyttet uddannelsen. Det er planen at optage endnu et eller to hold i projektperioden.

Projektet slutter i januar 2008.

Projektet finansieres af Undervisningsministeriet via Vejle Erhvervsudvikling. Med finansieringen er der stillet krav om at der hvert år i forbindelse med årsregnskabet gennemføres en evaluering af projektets forløb. Evalueringen forelægges styregruppen for AspIT og udgør, sammen med årsregnskab og beretning, den samlede afrapportering over for Undervisningsministeriet. Desuden gøres evalueringen tilgængelig på hjemmesiden www.aspit.dk. Denne evaluering er den første af i alt tre evalueringer i projektperioden.

1.1.2 Formål med evalueringen

AspIT er et udviklingsprojekt hvor konturerne til den it-uddannelse der er projektets slutmål, skabes undervejs i projektforløbet. Der er altså endnu ikke tale om en uddannelse i en driftsfase, men om en række uddannelseselementer under afprøvning. Samtidig er det målet at der ved projektets afslutning er skabt en bæredygtig uddannelsesmodel der kan indgå i det etablerede ungdomsuddannelsessystem.

Evalueringen belyser og vurderer således både 1) selve projekthåndteringen og 2) de konkrete uddannelseselementer mv. der indtil nu er gennemført.

Fokusområde 1)

I forhold til projekthåndteringen inddrages følgende punkter:

- projektstyringen, herunder projektets målformuleringer og eventuelle andre styringsdokumenter.
- projektets organisation, herunder styregruppe og daglig ledelse.
- løbende dokumentation og evaluering af processer og resultater i projektet.
- løbende information, dialog og samarbejde med eksterne aktører og interessenter.

Fokusområde 2)

I forhold til uddannelseselementerne inddrages følgende punkter:

- uddannelsens indhold: udvikling af elevernes faglige, personlige og sociale kompetencer
- uddannelsens struktur
- undervisnings- og arbejdsformer
- undervisernes kompetencer
- optagelse, gennemførelse og studieaktivitet.

Der er lagt vægt på et fremadrettet sigte i evalueringen, særligt i forhold til fokusområde 2. Det har ikke været forudsat at alle de nævnte punkter er på plads i en endelig form, men evalueringen indeholder en vurdering af hvor der skal sættes ind i forhold til at nå målet om en beskrevet uddannelse ved projektets afslutning. Målet med evalueringen er generelt at give en række bud på vigtige forhold og prioriteringer i projektets videre forløb.

Det skal bemærkes at denne evaluering *ikke* vurderer uddannelsens faglige niveau og dermed heller ikke dens placering blandt de nuværende ungdomsuddannelser. Evalueringen for 2006 og 2007 skal også inddrage det faglige niveau og optagelsesprocedure og kriterier.

1.1.3 Dokumentation

Evalueringen bygger på dels desk research af alle væsentlige grundlags- og procesdokumenter, dels kvalitative data indsamlet gennem enkeltinterview og minigruppeinterview med de væsentligste aktører og interessenter i projektet. Interviewene er gennemført på baggrund af en spørgeguide der er udarbejdet af EVA og godkendt af projektchef Ole Bay Jensen. Nedenfor følger en mere detaljeret oversigt over projektets dokumentation.

Metode til dokumentationsindsamling	Formål
Desk research: projektbeskrivelse, organisationsbeskrivelse og andre væsentlige styrings- og procesdokumenter	At skabe overblik over grundlag, proces og delresultater.
Interview med projektlederen	1. At få beskrivelser og vurderinger af projektstyring og -forløb 2. At få beskrivelser og vurderinger af afprøvede uddannelseselementer og det løbende arbejde med opbyggelsen af uddannelsesmodellen.
<ul style="list-style-type: none">• Interview med formanden for styregruppen• Telefoninterview med et styregruppemedlem• Skriftlig tilbagemelding på spørgeguiden et styregruppemedlem	1. At få beskrivelser og vurderinger af projektstyring og -forløb 2. At få beskrivelser og vurderinger af afprøvede uddannelseselementer og det løbende arbejde med opbyggelsen af uddannelsesmodellen.
Minigruppeinterview med interne undervisere	1. At få beskrivelser og vurderinger af projektstyring og -forløb 2. At få beskrivelser og vurderinger af afprøvede uddannelseselementer og det løbende arbejde med opbyggelsen af uddannelsesmodellen.
Minigruppeinterview med eksterne undervisere fra datamatikeruddannelsen	At få beskrivelser og vurderinger af afprøvede uddannelseselementer og det løbende arbejde med opbyggelsen af uddannelsesmodellen.
Interview med to elever fra hold 2005	At få et indblik i elevernes behov, forventninger og vurderinger i forhold til uddannelsen.

fortsættes næste side ...

Metode til dokumentationsindsamling	Formål
Interview med ekstern interessent fra en it-virksomhed	1. At få en vurdering af erhvervsuddannelsesmuligheder i forlængelse af AspIT-modellen. 2. At få en vurdering af den tiltænkte uddannelsesmodel.

1.1.4 Vurdering af dokumentation

I projektbeskrivelsen er der lagt op til at der skulle gennemføres et interview med den samlede styregruppe og med en gruppe af eksterne interessenter bestående af mulige aftagere både fra virksomheder og videreuddannelsesinstitutioner. Det var aftalt at projektchefen havde ansvaret for at indkalde og samle interviewpersonerne.

På grund af projektets korte tidsfrister lykkedes det ikke at samle alle de ønskede personer. Interviewet med styregruppen kom derfor til at forme sig som et personligt interview med styregruppemanden, et telefoninterview med ét styregruppemedlem og en skriftlig tilbagemelding på spørgeguiden fra et andet styregruppemedlem. Det betyder at udsagnene er enkeltstående, og at det ikke har været muligt at få indtryk af hvor samlet styregruppen er, og hvor ensartede deres vurderinger er af forskellige forhold.

Interviewet med en gruppe af eksterne interessenter endte som et personligt interview med virksomheden. Evalueringen indeholder således kun meget spinkel dokumentation på det vigtige punkt der handler om erhvervs- og uddannelsessigte for den uddannelse som projektet sigter mod at få etableret.

1.1.5 Evalueringens vurderingsgrundlag

Evalueringen har ikke haft et fuldstændigt klart vurderingsgrundlag på forhånd. Den projektbeskrivelse der findes for projektet, indeholder ikke tilstrækkeligt klare mål der har kunnet bruges som udgangspunkt for evalueringens vurderinger og anbefalinger. En del af interviewene er således blevet brugt til at afdække parternes holdninger til ud fra hvilke kriterier man kan vurdere projektet på nuværende tidspunkt.

Anbefalingerne bygger således dels på projektparternes egne vurderinger, dels på evaluators vurderinger på baggrund af den samlede dokumentation.

2 Projektstyring

2.1 Projektets baggrund og udvikling

2.1.1 Et projekt med forankring i erhvervslivet

Projektet AspIT er opstået i regi af Vejle Erhvervsudvikling ud fra et ønske om dels at sikre arbejdskraft inden for it-området også ad alternative veje, dels at give unge med Aspergers syndrom en uddannelsesmulighed efter grundskolen. Projektet har fået tildelt 10 millioner kr. fra Undervisningsministeriet fra SATS-puljen til over tre år at udvikle et bud på en uddannelsesmodel der kan fungere på landsplan.

Som det ser ud i dag, bliver en stor del af de unge med Aspergers syndrom førtidspensioneret når de har afsluttet grundskolen. Bag projektet ligger også en tanke om at man gennem uddannelsen kan give de unge et værdigt liv som de selv kan tage hånd om, og samtidig kan samfundet spare mange penge set i et længere perspektiv.

Alle projektets parter vurderer det som en stor styrke at projektet er opstået og forankret i erhvervslivet. Styrken ligger i at projektet dermed fra starten har haft ét dominerende perspektiv, nemlig at uddanne de unge til at kunne gå ud på arbejdsmarkedet og få et job. Der er enighed om at det er dette perspektiv som projektet engang skal sælge sig selv på – at der er tale om en uddannelse med et klart erhvervsperspektiv og ikke om en socialpædagogisk foranstaltning.

2.1.2 Mange optikker og mange interesser

Projektet udspringer altså af et initiativ fra erhvervslivet, men projektets karakter indebærer at det samtidig er nødvendigt at medtænke mange andre optikker og interesser. Interviewene peger også på at der er stor bevidsthed om dette vilkår hos projektets forskellige parter. Overordnet set indgår der

- en it-faglig dimension: Hvilke kompetencer er vigtige, og hvordan udvikles de?
- en uddannelsesfaglig dimension: Hvordan sammensætter man en uddannelse/en uddannelsesbekendtgørelse?
- en socialfaglig dimension: Hvilken støtte har de unge brug for, og hvilken finansiering skal uddannelsen have?
- en sygdomsfaglig dimension: Hvilke krav kan man stille, og hvordan kan man tolke forskellige typer reaktioner og adfærd hos eleverne?
- en erhvervslivsdimension: Hvilke typer jobfunktioner er realistiske at sigte efter, hvad skal der til for at virksomhederne vil ansætte en ung med Aspergers syndrom, og hvordan skabes kontakt til virksomhederne?

Under hver af disse dimensioner er der igen en række forskellige interesser og kulturer der skal tale mødes hvis projektet skal kunne fungere, og hvis målet skal nås. Den samlede projektbehandling repræsenterer til en vis grad de forskellige optikker.

Det er således et projekt med store ambitioner. Projektets parter skal have forskellige økonomiske systemer, faglige vinkler og kulturer til at spille sammen og se både helhedsperspektivet og egne interesser i projektet. Det brede – og ikke altid ensrettede interessefelt – er generelt en stor udfordring for projektet. Det afspejles også i nogle af de følgende kapitler.

2.1.3 Et projekt man kommer til at brænde for

Uanset hvilken vinkel de interviewede har på projektet, er alle enige om at "det er et projekt man kommer til at brænde for". Nogle af de interviewede gav udtryk for at de startede med en holdning om at der var tale om et besværligt projekt, men efterhånden som projektet skrider frem, er engagementet blevet større og større. Man kommer til at brænde for det når man oplever den positive udvikling der sker med de unge, og de mange meget positive tilbagemeldinger der kommer fra forældrene. En samstemmende vurdering er at projektet alt i alt er på rette vej, og at resultaterne indtil nu overstiger knasterne. Historierne om hvordan flere af de involverede har bevæget sig fra skepsis til et stort engagement, er vigtige at tænke med når projektet skal "sælges" til de mange aktører der på længere sigt skal inddrages hvis det lykkes at skabe en blivende uddannelsesmodel. Styregruppen fortalte at der er et samarbejde med en journalist til projektet hvilket virker som en god idé i forhold til at kunne viderebringe de gode historier.

2.2 Projektets formål og mål

2.2.1 Et klart projektformål

I projektbeskrivelsen for AspIT formuleres følgende formål med projektet: "At etablere en model for uddannelse af unge med autisme-spektrumforstyrrelse (ASF) i spidskompetencer inden for IT-området med henblik på at sikre den enkelte et godt liv". Projektbeskrivelsen indeholder endvidere skitser til indhold, struktur og samarbejdsflader. Interviewene peger på at projektets parter helt overordnet har det samme billede af formålet med projektet, og at billedet er i overensstemmelse med projektbeskrivelsens formulering. Det blev nævnt at det samlede set er formålet at udvikle en uddannelsesmodel der kan implementeres på landsplan, og som giver de unge gode muligheder for et job i en virksomhed. Hertil kommer en intention om at uddannelseskonceptet kan udvides til også at dække andre brancheområder. Der blev peget på at det handler om at

- finde frem til hvor langt man kan nå med de unge rent fagligt
- finde frem til hvordan uddannelsen skal tilrettelægges
- få afprøvet de unges kompetencer på it-arbejdsmarkedet
- få afprøvet it-virksomhedernes villighed til at ansætte unge med Aspergers syndrom.

Projektbeskrivelsen fremstår ikke i sig selv som et tilstrækkeligt styringsredskab. Dertil mangler den mere konkrete mål og delmål i forlængelse af formålet. Det er således vigtigt at alle de involverede parter løbende italesætter, dokumenterer og justerer deres opfattelser af hvilke mål der forfølges for at formålet kan realiseres.

2.2.2 Forskellige modeller – forskellige konkrete mål?

At projektbeskrivelsen ikke er tilstrækkelig som styringsredskab, afspejles i interviewene ved at der ikke er entydighed i parternes opfattelser af hvilken konkret uddannelsesmodel der sigtes efter i projektet. Dermed er der heller ikke helt samme opfattelser af hvilke konkrete mål der arbejdes efter.

At der er mange forskellige billeder og modeller i spil, er naturligt i denne tidlige projektfase. Projektet handler jo netop om at betræde helt nyt land og i en meget eksplorativ form at finde frem til noget der fungerer. Men samtidig gav interviewene indtryk af at alle de eksisterende billeder og modeller ikke er kendte for alle parter i projektet. Man får det indtryk at billederne eksisterer side om side uden at de for alvor italesættes eller forhandles i forhold til at give projektet en stærkere retning. Det er nok ikke muligt at afklare alle spørgsmål endeligt her efter det første halve år med undervisning. Projektchefen nævnte at det i efteråret 2006 er nødvendigt at indkredse den model der skal arbejdes efter fremover. Men måske vil det være hensigtsmæssigt allerede nu at finde frem til de stærkeste hypoteser. Herfra kan projektets parter blive enige om konkrete mål der kan afprøves i en prioriteret rækkefølge. Nedenfor følger en beskrivelse af de forskellige billeder og modeller der blev trukket frem i interviewene i forhold til fire forskellige punkter.

1) *Uddannelsens tilhørsforhold og placering:* I interviewene kom der divergerende meninger til udtryk om hvorvidt man satser på en SU-berettiget uddannelse eller en uddannelse med anden støtte fra socialforvaltningsmidler. Der er forskellige opfattelser af uddannelsens fremtidige til-

hørsforhold og fysiske placering; skal der være tale om en selvstændig fysisk enhed, placering på en erhvervsskole, placering på EDB-skolen (datamatikeruddannelsen), en slags "sekretariatsfunktion" der holder sammen på de unges meget individuelle forløb, et brobygningsmodul eller en egen sammenhængende uddannelse?

2) *Uddannelsens grundlag og rammer*: Projektchefen og de interne undervisere gav udtryk for overraskelse over *hvor* forskellige eleverne er både fagligt, personligt og socialt, og de har svære og sværere ved at se en meget fast uddannelsesmodel for sig. Projektchefen fortalte at han har bevæget sig fra at forestille sig en traditionel uddannelsesbekendtgørelse til bedre at kunne se en løsere beskrevet ramme for forskellige mulige uddannelsesforløb. Som det blev sagt under ét af interviewene: "Man kan ikke lave en kagebog for uddannelsen af unge med Aspergers syndrom, men man kan skabe nogle rammer hvori man kan sikre dem en uddannelse".

3) *Uddannelsens niveau*: Der er også en vis usikkerhed om det niveaumæssige tilhørsforhold for en fremtidig uddannelse. Ét billede er at der udvikles helt særlige uddannelsesmoduler med udgangspunkt i erhvervslivets behov. Et andet billede er en syvårig samlet og særligt tilrettelagt uddannelse der spænder over eksisterende gymnasiale elementer, erhvervsuddannelseselementer og elementer fra datamatikeruddannelsen. Et tredje billede er et brobygningsforløb mellem grundskole og erhvervsuddannelse.

4) *Uddannelsens formål*: Der tegner sig også lidt forskellige indfaldsvinkler til spørgsmålet om uddannelsens karakter. Lidt groft ridset op så er der hos (dele af?) styregruppen en forestilling om at uddannelsen forholdsvist smalt og målrettet skal give kompetencer til løsning af bestemte lidt ensidige opgaver som fx fejltestning. Projektchefen og interne undervisere udtrykker en forestilling om en "rigtig" uddannelse med et bredere formål og indhold som kan bruges i mange sammenhænge.

Projektets styregruppe og projektchef må overveje hvor længe man kan have forskellige modeller i spil samtidig, og hvilke konsekvenser de forskellige modeller har for de konkrete handlinger der skal foretages.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen sammen skaber sig et overblik over de mulige uddannelsesformål og -modeller der aktuelt er i spil i projektet, og at de bruger dette til at styrke projektets mål og opstille delmål. Der kan udarbejdes halvårlige handlingsplaner e.l. der fastlægger retningen i projektet fase for fase.

2.2.3 Mål og målopfyldelse indtil nu

I alle interview er den helt overvejende holdning at projektet er kommet rigtigt godt i gang, og at mange af de afprøvede elementer går over al forventning. De mest positive vurderinger gælder de gennemførte uddannelseselementer, mens der er et lidt mere varieret billede i forhold til vurderinger af projektstyringen.

Projektbeskrivelsen indeholder som nævnt ingen konkrete delmål eller succeskriterier. Interviewene har derfor forsøgt at afdække hvilke bud projektets parter har på relevante succeskriterier for uddannelsesdelen her og nu. Der blev peget på følgende:

- at et forventet antal elever har gennemløbet et relevant og fagligt solidt forløb
- at elevernes personlige og sociale kompetencer udvikles i takt med de faglige.

De konkrete vurderinger i forhold til disse succeskriterier er stort set samstemmende at eleverne er kommet langt rent fagligt, at det er lykkedes hele tiden at få dem til at bryde egne grænser, og at de på den baggrund tydeligt har fået et større selvværd. I alle interviewene nævnes en studietur til CEBIT-messen i Hannover som en stor succes og et eksempel på at det er muligt at komme langt med eleverne når bare de er motiverede og omgivet af kompetente voksne.

Projektets parter blev i interviewene på samme måde bedt om at pege på relevante succeskriterier for projektstyringen. Her blev der samlet set peget på følgende:

- at der er sikret samarbejde med relevante parter i forhold til den enkelte elev
- at der er sikret kontakt til centerklasserne (grundskoler, specialskoler) med henblik på rekruttering
- at der er truffet klare aftaler om visitering
- at der er taget kontakt til virksomheder der ønsker arbejdsopgaver udført af eleverne
- at der er igangsat dialog med erhvervslivet om praktikpladser
- at der er kontakt med socialforvaltningen for at høre om deres ønsker til samarbejdet med AspIT-projektet
- at der er opsamlet viden undervejs, og at den opsamlede viden er videreformidlet.

Da der for begge fokusområders vedkommende er tale om succeskriterier der blev formuleret som led i interviewene, er det usikkert hvilken status de egentlig har. Det gælder både hvorvidt der er enighed om at netop disse succeskriterier er de rigtige, og i hvilket omfang de er indfriet. Under alle omstændigheder vildet styrke projektet at projektchef og styregruppe arbejder dem igennem og tager stilling til hvorvidt de er dækkende og relevante, og i hvilken grad de er indfriet.

Anbefaling

EVA anbefaler at styregruppen og projektchefen i fællesskab gennemgår og drøfter relevansen af de nu formulerede succeskriterier og samtidig vurderer den aktuelle målopfyldelse. Det kan ske som en statusopgørelse i forhold til denne første projektfase og overgangen til den næste for at sikre afstemning af forventninger.

2.2.4 Udfordringer der bør forfølges

I forlængelse af de nuværende erfaringer blev der under interviewene også peget på nære fremtidige udfordringer i projektet. Det drejer sig om afprøvninger af

- om det lykkes at skaffe praktikpladser
- om eleverne kan fungere i almindelige virksomheder med rigtige arbejdsopgaver (med de nødvendige hensyn)
- om eleverne kan nå et tilstrækkeligt slutniveau rent fagligt (datamatikerniveau, i hvert fald dele af datamatikeruddannelsen)
- udvikling af test der sikrer at det rent faktisk er de faglige kompetencer der testes (eleverne kan med deres særlige evner lure selve testlogikken af)
- om eleverne kan lære at arbejde stabilt og kontinuerligt (acceptere et vist gentagelses- og træningsaspekt).

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen sammen formulerer succeskriterier for næste fase i projektet. Nye succeskriterier kan fungere som et vigtigt styringsredskab og blive en del af den foreslåede handlingsplan for det næste halve år.

2.3 Organisation og styring

Projektet har fra starten været karakteriseret ved på det nærmeste at dumpe ind fra siden på baggrund af et initiativ fra et af de nuværende styregruppemedlemmer. Hele organiseringen skulle først tænkes igennem og realiseres da Vejle Erhvervsudvikling stod med de 10 millioner kr. fra Undervisningsministeriet. Projektet blev konkret lagt i hænderne på Vejle EDB-skole, der blev nedsat en styregruppe og ansat en projektchef. I et af styregruppeinterviewene blev det nævnt at set i bakspejlet skulle et projekt med så stort budget nok have været bedre forankret i kommunen, fx ved at være forelagt kommunens økonomiudvalg. At projektet i stedet kom til at køre på et rent forvaltnings-/administrativt niveau har gjort det svært at engagere og forpligte det politiske niveau. Der blev givet udtryk for at den politiske forankring havde været en fordel set i lyset

af de mange interessesfærer der skal forenes hvis projektet skal lykkes. Der har været tanker om en politisk følgegruppe, med det er ikke blevet til noget. I styregruppen er vurderingen at det nu handler om at fokusere på det uddannelsesmæssige niveau og kontakten til erhvervslivet. Der planlægges et årsmøde hvor vigtige interessenter inviteres, herunder lokale virksomheder og Undervisningsministeriet.

2.3.1 Knaster i projektorganisationen og -styringen

Interviewene med projektchef og styregruppe peger på at der har været lidt knaster i forhold til at få projektet til at køre i overensstemmelse med alles forventninger. Men det er den altovervejende vurdering at det nu er ved at være på plads. Der er overvejende tilfredshed med de nuværende referater fra styregruppemøderne, og der udtrykkes også tilfredshed med den model hvor projektchefen og et par af styregruppemedlemmerne holder formøder hvor mere specifikke forhold afklares. Dog er et medlem i styregruppen meget kritisk over for også den nuværende projektstyring. Kritikken går på at referaterne ikke har fået en holdbar form, at styregruppen ikke altid informeres om trufne beslutninger på projektets praksisniveau, og at indgåede aftaler på styregruppemøderne ikke altid overholdes.

Samtidig er der fra alle parternes side en accept at projektet betræder så ny jord at der dagligt gøres erfaringer der må reageres på. Og der er fra styregruppens side en forståelse for at ikke alle beslutninger kan afvente et styregruppemøde. Ikke desto mindre virker det u hensigtsmæssigt for projektforløbet at der stadig er uafklarede gensidige forventninger. Det skal sammenholdes med at det heller ikke er helt tydeligt hvor fælles konkrete mål der i virkeligheden arbejdes efter, jf. forrige kapitel. Alt i alt tyder interviewene med projektchef og styregruppe på at der er brug for at få endnu mere klarhed over grundlaget for samarbejdet.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder et (nyt?) aftalegrundlag for roller og samarbejde med de nuværende erfaringer som pejlemærke for hvordan projektet kan køres. Det er særligt vigtigt at finde frem til hvilke styringsformer og -redskaber der er nødvendige og velegnede til denne type projektudvikling.

2.3.2 Asperger-vinklen må tænkes med

Både styregruppen, projektchefen og interne undervisere gav udtryk for at viden om og fokus på sygdommen er helt nødvendigt. De interne undervisere efterspurgte fx mulighed for supervision der kunne kvalificere dem i forhold til de mange spørgsmål der hele tiden opstår når man ikke kender sygdommen til bunds. Generelt blev der blandt alle parterne udtrykt usikkerhed i forhold til sygdomsvinklen, fx om det er for nichepræget og omkostningstungt for erhvervsskolerne at påtage sig uddannelsesopgaven, om det *kan* lade sig gøre at finde frem til en relevant fællesmængde til en uddannelsesmodel, om der er tilstrækkelige incitamenter for virksomhederne til at ansætte en ung med Aspergers syndrom osv.

Alle interviewede parter lægger vægt på at projektet har en vigtig og stærk interessentgruppe i forældrene til de unge. De engagerer sig stærkt i projektet idet deres børn ofte her for første gang får et meningsfuldt indhold og et perspektiv i deres liv. Nogle forældre har for store forhåbninger om at projektet kan gøre deres børn raske, hvad det ikke kan. Forældrene er en vigtig gruppe i forhold til projektets videre liv. De har et stærkt netværk som kan nære og hjælpe til udbredelse af projektet, eller som kan skyde det ned alt afhængig af hvordan de oplever det. Projektchefen gav udtryk for at der arbejdes på en tættere og mere systematisk inddragelse af forældregruppen og Autistforeningen fremover.

2.3.3 Vigtigt at knytte bånd til eksterne aktører

Det er allerede nævnt at it-virksomhederne spiller en helt afgørende rolle for projektets succes. Det er deres ansættelse eller ikke-ansættelse af de unge der afgør om hele idéen kan bære. I projektbeskrivelsen er der lagt op til at der skal nedsættes en it-følgegruppe hvor de lokale virksomheder kan følge og rådgive om projektets udvikling. Men interviewene gav samlet set indtryk af

at gruppen endnu ikke er nedsat. Der herskede lidt usikkerhed om hvorvidt navngivne personer er udpeget og inviteret til et kommende årsmøde.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen sikrer at it-følgegruppen nedsættes hurtigst muligt med den opgave at følge og rådgive i forhold til projektet. Følgegruppen kan blandt andet give input til hvordan kendskabet til projektet kan udbredes, og hvilke faglige kompetencer der er brug for i it-branchen.

I de forskellige interview blev der alt i alt tegnet lidt forskellige billeder af samarbejdet med eksterne aktører. Ser man interviewene samlet nævnes en lang række eksterne aktører som det er vigtigt at skabe kontakt til. Det drejer sig om

- forældre og Autismeforeningen
- grundskolerne og centerklasserne
- erhvervsskolerne
- virksomhederne
- de kommunale socialforvaltninger mv.

En meget væsentlig aktør der stort set ikke nævnes, er Undervisningsministeriet. Da det i sidste ende er ministeriet der skal arbejde for og godkende en uddannelsesmodel, er det vigtigt at inddrage dem løbende. Ministeriets holdninger må udgøre et væsentligt parameter i hele projektstyringen. En anden væsentlig aktør kunne være Socialministeriet. De noget blandede informationer der kommer frem i interviewene, tyder på at der er behov for et mere samlet overblik over eksterne aktører/interessenter og de mulige kontakt- og samarbejdsflader.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder en oversigt, en analyse og en strategi for samarbejdet med eksterne aktører/interessenter. Det anbefales videre at der lægges en særskilt strategi for løbende kontakt til og samarbejde med Undervisningsministeriet.

2.4 Dokumentation af processer og resultater

Interviewene med projektchefen og de interne undervisere viser at projektet drives og udvikles i en tæt dialog mellem de to parter. De ses dagligt, og hele medarbejderstaben holder et ugentligt møde hvor de drøfter ugens erfaringer og konsekvenser af dem. Én gang månedligt holdes egentlige projektmøder hvor mulige uddannelsesmodeller drøftes i lyset af de seneste erfaringer. Dokumentationen for disse møder udgøres af referater.

Blandt styregruppens medlemmer efterspørges der mere dokumentation af processerne end den der hidtil har været tilfældet. Netop i et projekt der er så afsøgende som dette, og hvor hypoteser hele tiden afprøves og enten be- eller afkræftes, er der brug for en systematisk dokumentation af de erfaringer der gøres. Om det sker i tilstrækkeligt omfang, er svært at afgøre ud fra interviewene, men de peger på at forventninger og praksis ikke helt svarer til hinanden.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder en analyse af projektets dokumentationsbehov og en oversigt over den faktiske dokumentation indtil nu. På den baggrund aftales det hvordan projektets processer fremover skal dokumenteres. Der kan eventuelt hentes inspiration i tanker og modeller fra virkningsevaluering som blandt andre Peter Dahler-Larsen fra Syddansk Universitet har skrevet om.

3 Gennemførte uddannelses- elementer

3.1 Uddannelsens indhold

Interviewene peger samstemmende på at det har vist sig at eleverne har et stort fagligt potentiale, og at der sker en rigtig vægtning af de faglige, de personlige og de sociale kompetencer. Projektets parter oplever generelt at det går rigtig godt med den uddannelsesmæssige side af projektet. Der er fra alle sider meget positive holdninger til det eleverne kan rent fagligt, og positiv overraskelse over hvor hurtigt de lærer nyt stof. Alle gav desuden udtryk for stor optimisme fordi de næste hold tegner til at have endnu stærkere faglige, personlige og sociale kompetencer når de starter, end det første hold.

3.1.1 Vurderinger af indholdselementer

Både elever, de interne og de eksterne undervisere (fra datamatikeruddannelsen) udtrykker stor tilfredshed med sammensætningen af det faglige indhold for det første hold i efteråret. Idéen med at begynde med pc-kørekort har været god idet eleverne har fået et certifikat for hvert bestået modul og dermed fået hurtige succesoplevelser. De eksterne undervisere peger på at eleverne med pc-kørekortet er bedre stillet rent it-fagligt end mange af de almindelige datamatikerstuderende. Det lille forspring hos AspIT-eleverne ser de eksterne undervisere som et vigtigt element i forhold til elevernes selvtillid når de deltager i datamatikerundervisning på almindelige hold.

Elevernes vurdering

De interne undervisere der har stor erfaring i undervisning i pc-kørekort, giver udtryk for at AspIT-eleverne behøver en del færre timer til at opnå et gennemsnitligt højere testniveau end det underviserne oplever med andre grupper. En erfaring der helt konkret peger på det store faglige potentiale der er til stede hos eleverne.

De to elever der blev interviewet er begge glade for indholdet i uddannelsen. De er dog meget forskellige og hæfter sig derfor naturligt nok ved forskellige ting. Den ene er meget bevidst om at hendes interesse og styrke ligger i det faglige, og at de aktiviteter der handler om at udvikle personlige og sociale kompetencer, er noget hun tager med, men som ikke interesserer hende. Hun kan dog godt se at hun har flyttet sig meget både personligt og socialt siden hun startede i projektet. Hun peger på flere ting som fx deltagelse i CEBIT-messen, deltagelse i den almindelige datamatikerundervisning mv. som hun ikke kunne før hun begyndte på uddannelsen. Hun refererer også til den stolthed og selvtillid det giver når underviseren på datamatikeruddannelsen vurderer at hun er en af de dygtigste på holdet.

Den anden elev har en lidt mere blandet vurdering af det faglige indhold; noget af det interesserer ham, mens andet ikke gør. Han ved hvad han gerne vil arbejde med, og savner undervisningsmoduler der præcist handler om det. Han er også meget interesseret i en praktikordning og håber at det bliver muligt på et tidspunkt. Han er ikke bekymret for sine personlige og sociale kompetencer i forhold til at kunne fungere i større miljøer. Han er alt i alt rigtig glad for at være med i projektet og få lov til at beskæftige sig med it.

Vurdering fra erhvervsvinklen

I interviewet med den eksterne interessent fra erhvervslivet blev der givet en række bud på hvilke kompetencer det er vigtigt at satse på at udvikle hos eleverne. Det handler om generelle kompetencer som siden hen kan udfoldes og suppleres i forhold til specifikke behov i en given virksomhed. Vurderingen var at det er godt også at satse på kompetencer på datamatikerniveau.

3.1.2 Vurderinger af elevernes faglige potentiale

De eksterne undervisere fra datamatikeruddannelsen mødte eleverne efter de havde fået undervisning der ledte frem til pc-kørekortet. De skulle lave et undervisningsforløb der havde til formål at afklare om eleverne ville være i stand til at følge undervisning på datamatikerniveau. Vurderingen var at alle fire elever fint ville være i stand til det rent fagligt. Fra AspIT-projektets side var der på forhånd lagt nogle rammer for hvilke fag eleverne skulle følge. Det var konkrete tekniske fag som databaser og programmering. Ifølge de eksterne undervisere var argumentet fra projektchefen og de interne undervisere at eleverne nok ikke ville magte mere bløde og mindre konkrete fag som fx organisationsteori.

De eksterne undervisere vurderer at AspIT-eleverne stort set er på samme it-faglige niveau som deres almindelige studerende; nogle er endda væsentligt bedre inden for bestemte områder. Underviserne kan dog indimellem mærke at eleverne ikke har et gymnasial uddannelse med i bagagen. Det betyder at de har visse faglige huller. Indtil nu har det dog ikke været noget problem at lære dem de nødvendige ting, fx i matematik, for at de kunne følge med i stoffet.

Den eksterne interessent fra erhvervslivet har mødt eleverne i forbindelse med en konkret virksomhedsopgave han har tilbudt skolen. Han giver udtryk for at han er meget imponeret over det eleverne kan, og de spørgsmål de kan stille. Han er overbevist om at der er et stort fagligt potentiale hos eleverne som kan bruges i virksomhederne.

3.1.3 Højnelse af ambitionsniveauet

De eksterne undervisere er meget overbeviste om at projektchefen og de interne undervisere godt kan skubbe endnu mere på i forhold til elevernes udvikling. De mener at projektet indimellem er præget af en lidt for stor forsigtighed. De peger på at ingen i projektet endnu har mødt grænserne for hvad eleverne kan magte rent fagligt – og måske heller ikke personligt og socialt. De vurderer fx at systemteori og måske også organisationsteori er faglige elementer som flere af eleverne vil kunne klare. De foreslog også at den nuværende ordning med at en lærer fra AspIT følger med til undervisningen på datamatikeruddannelsen, kun sker i en overgangsfase hvorefter eleverne deltager på egen hånd.

De eksterne undervisere vurderer at det er vigtigt med undervisere der har et højt fagligt niveau (KVU-niveau), idet nogle af de unge er endda meget intelligente. Men de er det på deres egen – ofte særdeles kreative måde – der kræver et stort fagligt overblik hos underviseren. Man risikerer at afvise spørgsmål og løsninger der faktisk er rigtige, men blot tænkt på en ny eller helt anden måde hvis ikke ens eget faglige niveau er højt.

Alt i alt har de eksterne undervisere været positivt overraskede over hvor hurtigt eleverne udvikler sig – på alle måder. Det har ikke helt svaret til det billede de fik præsenteret fra begyndelsen af nogle meget sårbare unge der skulle behandles meget forsigtigt. Samtidig udtrykker de eksterne undervisere dog at det er helt givet at eleverne har brug ekstra tryk, støtte og hjælp.

Projektchefen og de interne undervisere er også positivt overraskede over elevernes udvikling. De er åbne over for at der muligvis skal presses mere på fremover. De giver udtryk for at det nok kommer til at give sig selv med de næste hold der allerede nu tegner til at have meget dygtige elever.

3.2 Uddannelsens tilrettelæggelse

3.2.1 Vurderinger af tilrettelæggelse

Eleverne giver i interviewene udtryk for at de er meget tilfredse med den måde skemaet er tilrettelagt på. En af eleverne fortæller at det er tydeligt at mærke at de voksne ved hvad det vil sige at

være Asperger, og at de er gode til at skabe rammer man føler sig tryk i. Også lektietimerne hvor man sidder på skolen og får hjælp til sine lektier, bliver fremhævet som noget godt og vigtigt. En anden ting der fremhæves, er at man har sin egen plads, computer og hylde til sine ting. For én af eleverne er det meget vigtigt med den overskuelighed og tryghed der ligger i det.

Eleverne er også glade for at der er så stor fleksibilitet at man hver især kan bruge den nødvendige tid til det faglige stof. Hvor undervisningen i begyndelsen var meget individualiseret, får de nu kollektiv undervisning på datamatikerskolen. Eleverne vurderer at det fungerer fint så længe der er mulighed for lektietimer.

3.2.2 Vurderinger af elevgruppens særlige behov

Projektchefen og de interne undervisere har tænkt meget i at skabe trygge rammer for eleverne i deres tilrettelæggelse af uddannelsen. Særligt de interne undervisere giver udtryk for at det er en meget sensibel elevgruppe de har med at gøre. I forhold til undervisningen på datamatikeruddannelsen på EDB-skolen greb de det meget forsigtigt an (skolen ligger i samme bygning som AspIT-projektet). De startede med bare at tale om muligheden for at få undervisning derovre. Efter nogle uger besøgte de skolen på et tidspunkt hvor der ikke var undervisere eller studerende til stede. Efter et stykke tid var alle fire elever parate til at starte på et hold hvis de kunne sidde sammen på bagerste række og have deres lærer fra AspIT med. De interne undervisere vurderer at det er helt afgørende at en lærer fra AspIT er med, både ud fra et tryghedshensyn og af hensyn til lektielæsningen.

Et andet centralt behov som de interne undervisere peger på, er behovet for en socialpædagogisk støtteperson/vejleder til eleverne. De oplever ofte situationer hvor de har brug for at kunne trække den ekspertise ind i forhold til eleverne. Der er knyttet en socialpædagog til projektet, som dog er sygemeldt.

Fra de øvrige parter i projektet peges der på følgende særlige hensyn eller behov som medtænkes i forhold til uddannelse af unge med Aspergers syndrom:

- De kan ikke indskrives direkte på en uddannelse. Det er nødvendigt at skabe nogle trygge rammer. Som minimum er der brug for et brobygningsforløb af en eller anden slags.
- Da eleverne ikke har en gymnasial baggrund, er der faglige elementer som de skal have mere hjælp til end andre.
- De kan ikke gå til eksamen på samme måde som andre datamatikerstuderende. Man kan fx lave særlige enkeltfagseksaminer – det kan lade sig gøre inden for bekendtgørelsen.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og de interne og eksterne undervisere foretager en systematisk opsamling af de særlige behov de løbende erfarer at eleverne har. Projektchefen kan herefter dels undersøge hvordan disse behov opfyldes andre steder (internationalt) hvor man uddanner elever med Aspergers syndrom, og han kan inddrage forældreforeningen og andre der kan bidrage med løsninger der kan tænkes med i forslaget til en uddannelsesmodel.

3.2.3 Vurdering af praktikmuligheder og erhvervsperspektiver

Som nævnt flere gange er erhvervsrettet et helt dominerende aspekt i AspIT-uddannelsen. Projektchefen og styregruppen understreger derfor at virksomhederne skal have en rolle allerede i uddannelsen. Der er tanker om praktikforløb og om virksomhedsforlagte opgaver som skolens elever kan løse (det sidste minder om produktionsskolemodellen). Projektchefen var lidt bekymret for om det kunne lade sig gøre med egentligt kvalificerende praktikordninger. Han har erfaring med at netop i it-virksomheder er der ikke så stor villighed til at lade en praktikant "rode med systemerne" da virksomheden risikerer at miste en masse vitale oplysninger.

AspIT har fået kontakt til en virksomhed der overvejer at lægge opgaver ud til skolen. Foreløbigt drejer det sig om at køre fejltestning på nye systemer, men man kan også forestille sig andre opgaver.

Den eksterne interessent fra erhvervslivet vurderer at når alt kommer til alt, skal ansættelsen af en ung med Aspergers syndrom give et positivt resultat på bundlinjen – ligesom andre ansættelser i virksomheden skal. Han refererede til it-branchen generelt hvor det er almindeligt kendt at autister og aspergere bestrider bestemte jobfunktioner på en meget kompetent måde. Specifikt ser han muligheder inden for fx kvalitetssikring og forskellige vedligeholdelsesopgaver.

Hans egen virksomhed er positivt indstillet over for at ansætte en socialpædagog en it-uddannelse, og han er overbevist om at der er mange virksomheder der vil være villige til det. Han pegede på at projektet kommer på et godt tidspunkt hvor it-branchen begynder at mangle arbejdskraft, særligt programmører. I den situation er der alt andet lige en større villighed til at gå alternative veje, mener han.

3.3 Løbende evaluering

Interviewene med eleverne giver indtryk af at den løbende evalueringen af undervisningen er noget der sker mundtligt. Eleverne fortæller at de indimellem bliver spurgt om hvordan det går, men det lyder til at det mest var den socialpædagog der nu er sygemeldt, der tog sig af den opgave. En af eleverne giver udtryk for at der er lidt løbende individuel vejledning. Eleverne har ikke oplevet at der er blevet talt om undervisningen, udviklingsbehov og -muligheder i klassen. Hvis det sker, ser det ud til at det foregår helt individuelt.

De eksterne undervisere er af projektchefen blevet bedt om at lave en skriftlig evaluering af de undervisningsforløb de har haft ansvar for. Endvidere findes der en skriftlig opsamling af elevernes vurderinger af forløbet.

Anbefaling

EVA anbefaler at projektchefen og de interne undervisere overvejer om jævnlige systematiske undervisningsevalueringer på holdet kan være med til at udvikle eleverne personligt og socialt ud over at det sikrer en løbende dokumentation af elevernes vurderinger. Det kan træne eleverne i at forholde sig til sig selv og deres omgivelser med et fagligt stof som omdrejningspunkt, og det kan dertil træne deres kommunikative kompetencer. Alt sammen noget der er vigtigt at kunne i et uddannelsesforløb og på en arbejdsplads.

3.4 Optagelse

Projektchefen, styregruppen og de interne undervisere udtrykker samstemmende at optagelsen af elever er et meget vigtigt punkt. Optagelsesproceduren skal dels sikre at de elever der kommer ind, efterfølgende vil være i stand til at fungere på arbejdsmarkedet, dels at de har talent for it.

Interviewene peger på at kriterier og procedurer i forbindelse med optagelsen af elever skal styrkes. Det er alle parter enige om. Fra én i styregruppen lyder det at punktet har været drøftet flere gange uden at der rigtig er sket noget. Fra en anden i styregruppen lyder det at der nu er nedsat en visitationsgruppe der skal udarbejde et regelsæt for optagelse.

I interviewene var vinklen mest at visitationskriterier skal sikre at det er de rigtige elever der optages. Et andet forhold som det er vigtigt at være opmærksom på, er åbenheden og retssikkerheden for de unge der ønsker optagelse. Hvis AspIT skal udvikle sig til en egentlig uddannelse, skal de krav der stilles, være tydelige for alle, og selve optagelsesprocessen skal foregå efter klare procedurer. Det er således et vigtigt udviklingspunkt i det videre projektforløb.

Appendiks A

Oversigt over rapportens samlede anbefalinger

Dette appendiks indeholder en oversigt over rapportens samlede anbefalinger. Oversigten følger kronologien i rapporten.

- EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen sammen skaber sig et overblik over de mulige uddannelsesformål og -modeller der aktuelt er i spil i projektet, og at de bruger dette til at styrke projektets mål og opstille delmål. Der kan udarbejdes halvårslige handlingsplaner e.l. der fastlægger retningen i projektet fase for fase.
- EVA anbefaler at styregruppen og projektchefen i fællesskab gennemgår og drøfter relevansen af de nu formulerede succeskriterier og samtidig vurderer den aktuelle målopfyldelse. Det kan ske som en statusopgørelse i forhold til denne første projektfase og overgangen til den næste for at sikre afstemning af forventninger.
- EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen sammen formulerer succeskriterier for næste fase i projektet. Nye succeskriterier kan fungere som et vigtigt styringsredskab og blive en del af den foreslåede handlingsplan for det næste halve år.
- EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder et (nyt?) aftalegrundlag for roller og samarbejde med de nuværende erfaringer som pejlemærke for hvordan projektet kan køres. Det er særligt vigtigt at finde frem til hvilke styringsformer og -redskaber der er nødvendige og velegnede til denne type projektudvikling.
- EVA anbefaler at projektchefen sikrer at it-følgegruppen nedsættes hurtigst muligt med den opgave at følge og rådgive i forhold til projektet. Følgegruppen kan blandt andet give input til hvordan kendskabet til projektet kan udbredes, og hvilke faglige kompetencer der er brug for i it-branchen.
- EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder en oversigt, en analyse og en strategi for samarbejdet med eksterne aktører/interessenter. Det anbefales videre at der lægges en særskilt strategi for løbende kontakt til og samarbejde med Undervisningsministeriet.
- EVA anbefaler at projektchefen og styregruppen udarbejder en analyse af projektets dokumentationsbehov og en oversigt over den faktiske dokumentation indtil nu. På den baggrund aftales det hvordan projektets processer fremover skal dokumenteres. Der kan eventuelt hentes inspiration i tanker og modeller fra virkningsevaluering som blandt andre Peter Dahler-Larsen fra Syddansk Universitet har skrevet om.
- EVA anbefaler at projektchefen og de interne og eksterne undervisere foretager en systematisk opsamling af de særlige behov de løbende erfarer at eleverne har. Projektchefen kan herefter dels undersøge hvordan disse behov opfyldes andre steder (internationalt) hvor man uddanner elever med Aspergers syndrom, og han kan inddrage forældreforeningen og andre der kan bidrage med løsninger der kan tænkes med i forslaget til en uddannelsesmodel.
- EVA anbefaler at projektchefen og de interne undervisere overvejer om jævnlige systematiske undervisningsevalueringer på holdet kan være med til at udvikle eleverne per-

sonligt og socialt ud over at det sikrer en løbende dokumentation af elevernes vurderinger. Det kan træne eleverne i at forholde sig til sig selv og deres omgivelser med et fagligt stof som omdrejningspunkt, og det kan dertil træne deres kommunikative kompetencer. Alt sammen noget der er vigtigt at kunne i et uddannelsesforløb og på en arbejdsplads.